

2019: Q4 CEO INDEX

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

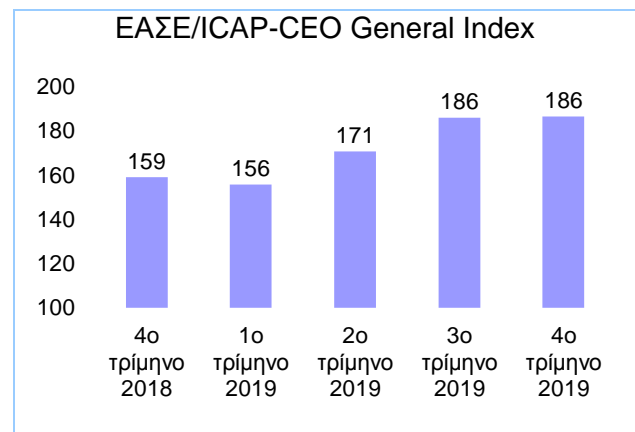
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 3^ο τρίμηνο του 2019 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης αυξήθηκε κατά 0,2% έναντι του προηγούμενου τριμήνου και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε κατά 0,3%². Σε σύγκριση με το 3^ο τρίμηνο του 2018 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +1,2% στην ευρωζώνη και +1,4% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του 2019 (έναντι του 3^{ου} τριμήνου 2018) διαμορφώθηκε σε +2,1%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Ουγγαρία (4,8%) και ακολούθησαν Εσθονία και Πολωνία (4,1%), Βουλγαρία (3,7%), Λιθουανία (3,6%), Ρουμανία (3,2%), Κύπρος (3,0%), Κροατία (2,8%), Τσεχία (2,5%), Δανία και Φινλανδία (2,2%), Ισπανία και Σλοβενία (2,0%), Πορτογαλία και Λετονία (1,9%), Σλοβακία (1,8%), Ολλανδία και Σουηδία (1,7%), Βέλγιο (1,6%), Αυστρία (1,5%), Γαλλία (1,4%), Μ. Βρετανία (1,0%), Γερμανία (0,5%) και Ιταλία (0,3%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (2,3%).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η πρόβλεψη για την αύξηση του ΑΕΠ στην Ελλάδα διαμορφώνεται σε (2,3%) για το έτος 2020 και (2,0%) για το 2021³. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη επιδεινώθηκε από (-0,22) τον Σεπτέμβριο του 2019 σε (-0,25) τον Δεκέμβριο του 2019.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Δεκέμβριο του 2019.

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) παρουσίασε στασιμότητα στις 186 μονάδες. Η διαμόρφωση του δείκτη στο ίδιο ύψος με το προηγούμενο τρίμηνο αποδίδεται στην σταθεροποίηση της αισιοδοξίας μεταξύ των CEOs σε υψηλό επίπεδο με παράλληλη ωστόσο εμφάνιση γεγονότων έντασης στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου που είναι σε εξέλιξη και αξιολογούνται προς το παρόν ότι θα έχουν μικρής έντασης αρνητική επίδραση στην Ελληνική οικονομία.

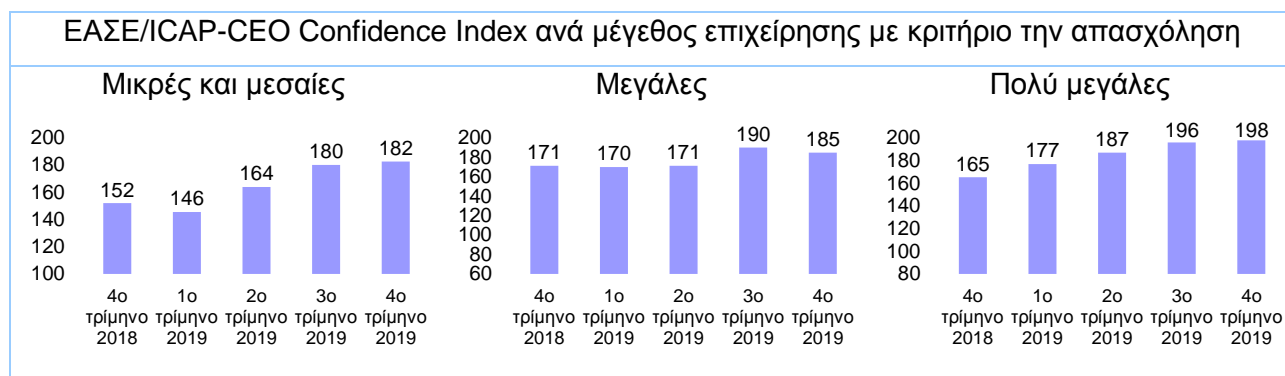

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 5 December 2019.

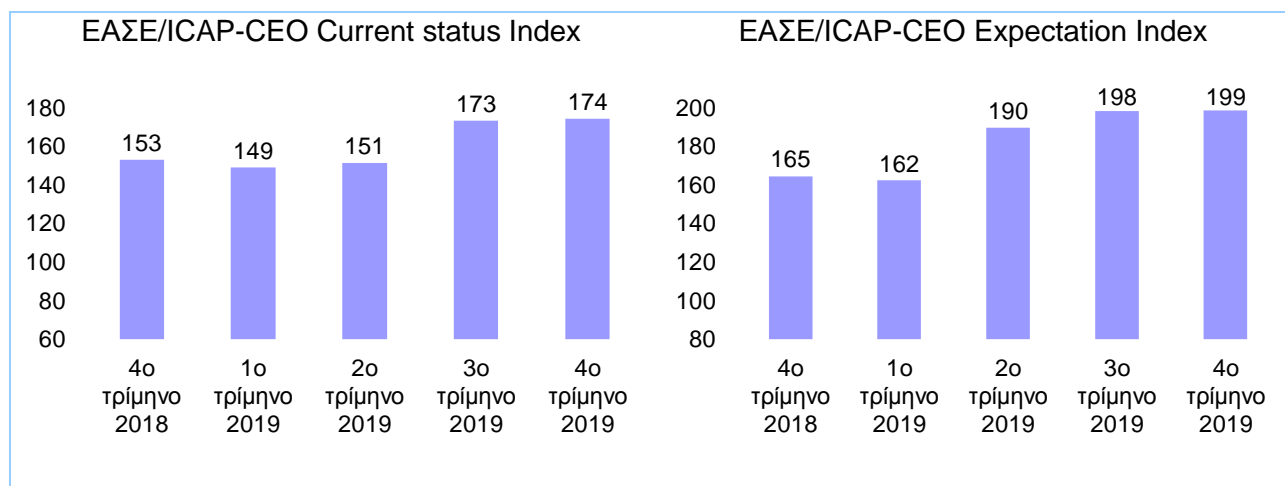
³ European Commission, European Economic Forecast – Autumn forecast, October 2019.

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, December 2019.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει μικρή βελτίωση του δείκτη στις μικρές, μεσαίες και πολύ μεγάλες ενώ αντίθετα κάμψη στις μεγάλες.

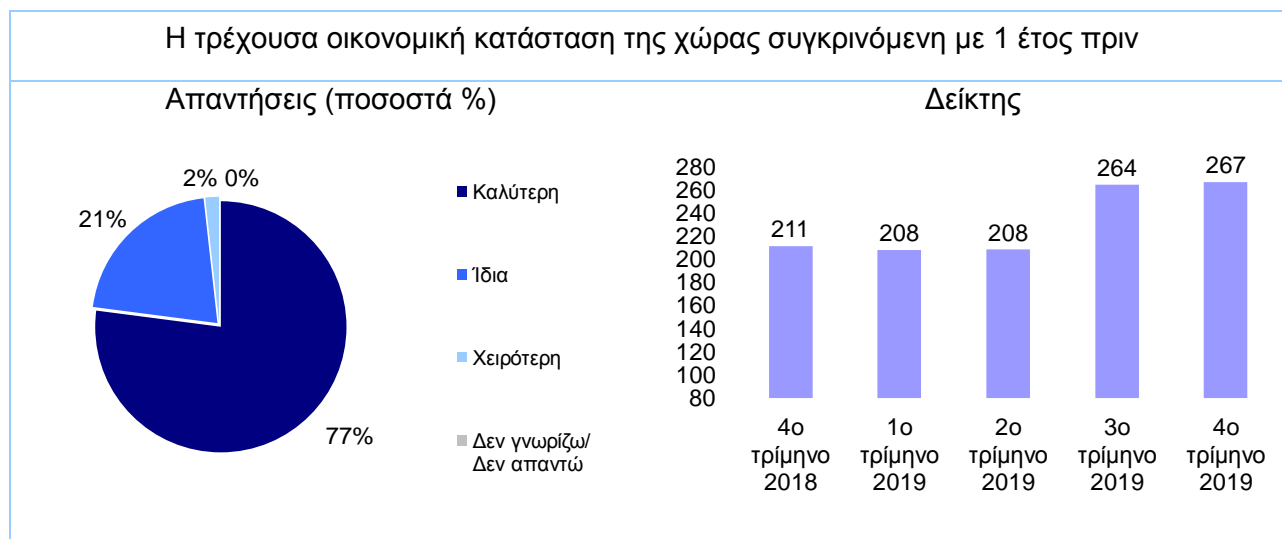

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) καθώς και ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) σημείωσαν οριακή άνοδο κατά μία μονάδα έναντι του προηγούμενου τριμήνου.

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Δεκεμβρίου 2019

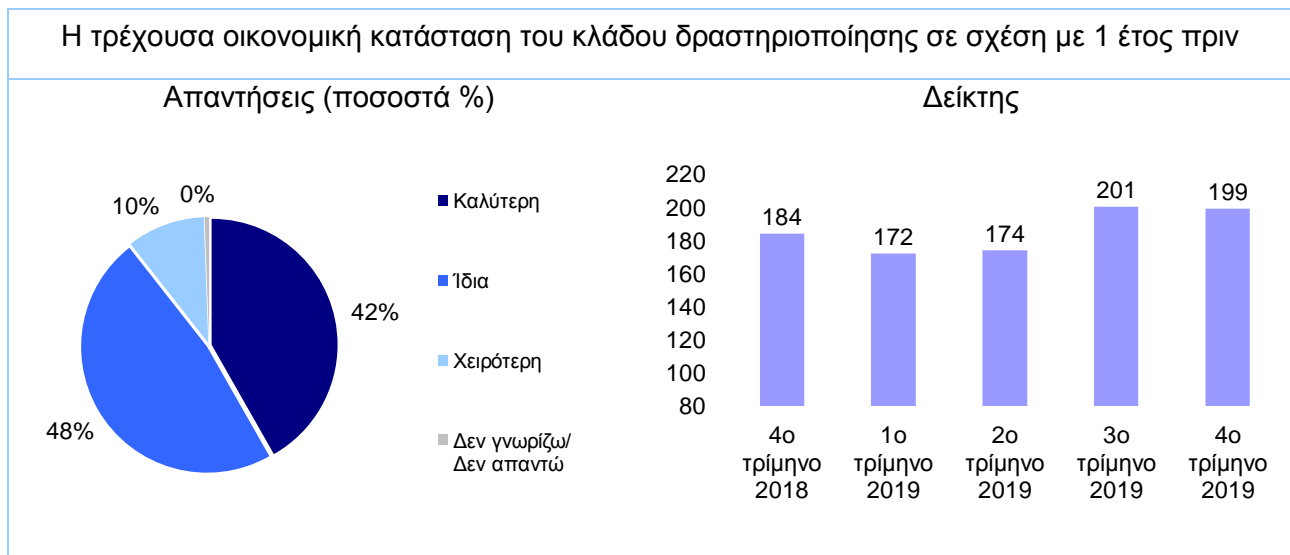
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε άνοδο στις 267 μονάδες έναντι 264 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, διαμορφώθηκε σε 77%. Πολύ πιο αισιόδοξοι είναι οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίοι σε ποσοστό 89% δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας είναι καλύτερη συγκρινόμενη με 1 έτος πριν.

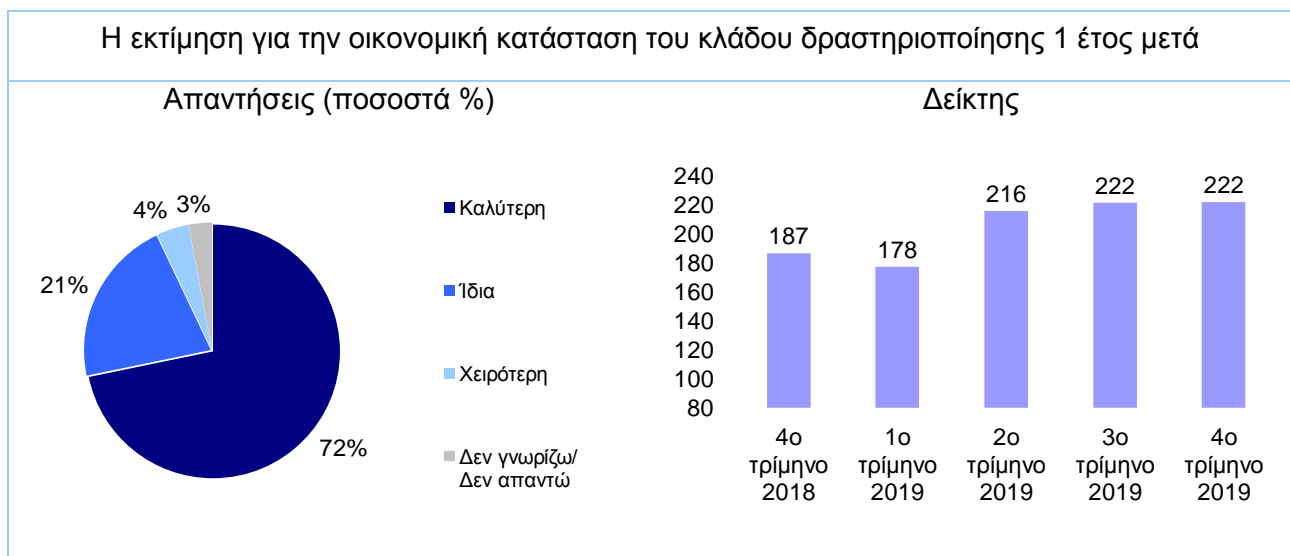
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά αυξήθηκε στις 263 μονάδες έναντι 254 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 94%, ενώ για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών είναι αυξημένο σε 97%.

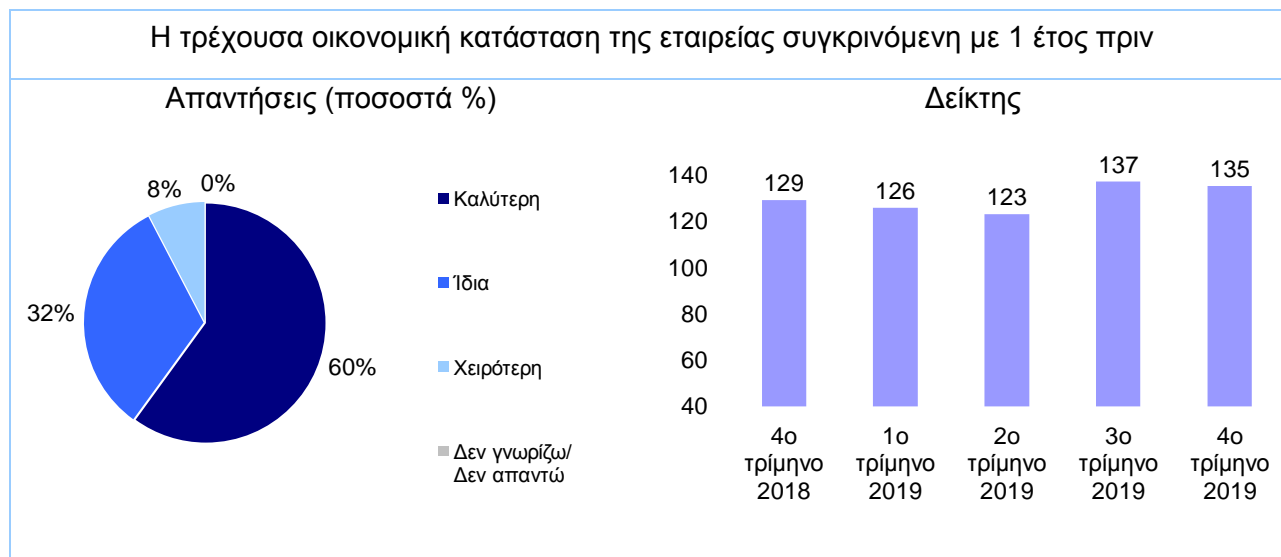
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε οριακή κάμψη στις 199 μονάδες έναντι 201 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε σε 42%, ποσοστό που αυξάνεται σε 57% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

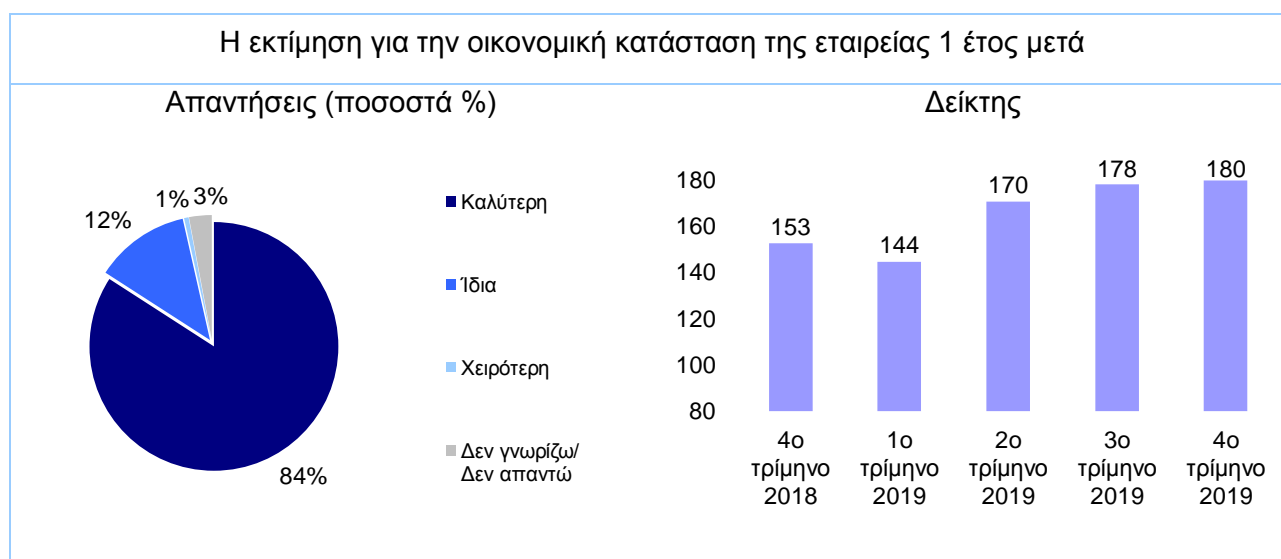
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρέμεινε στάσιμος στις 222 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή διαμορφώθηκε σε 72%, ποσοστό που είναι αυξημένο σε 77% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

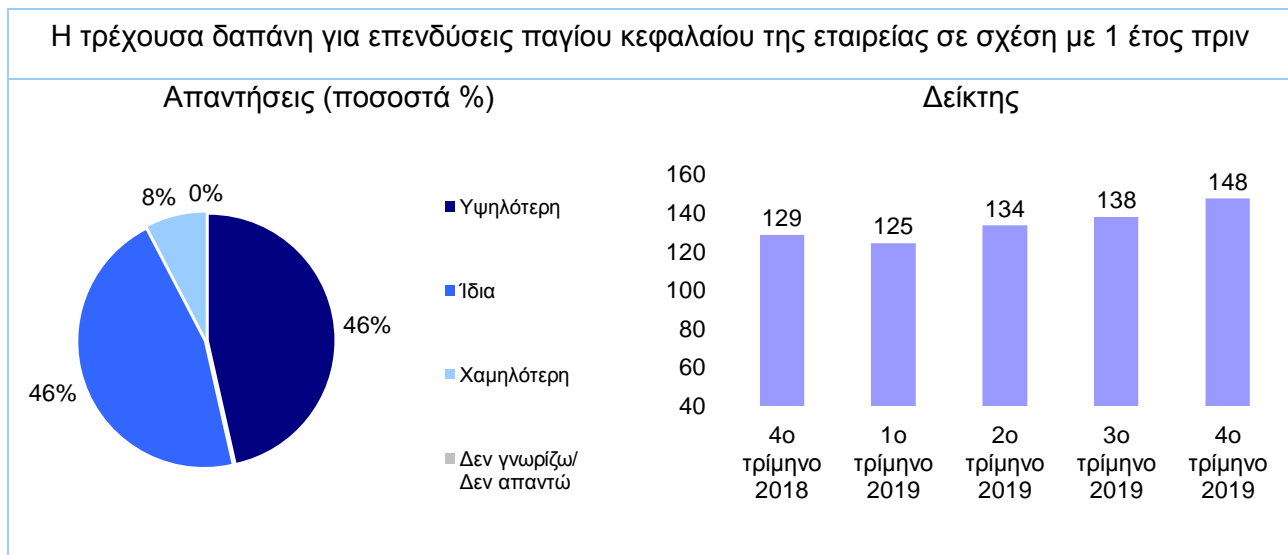
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε κάμψη στις 135 μονάδες έναντι 137 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 60%, ποσοστό που αυξάνεται σε 69% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

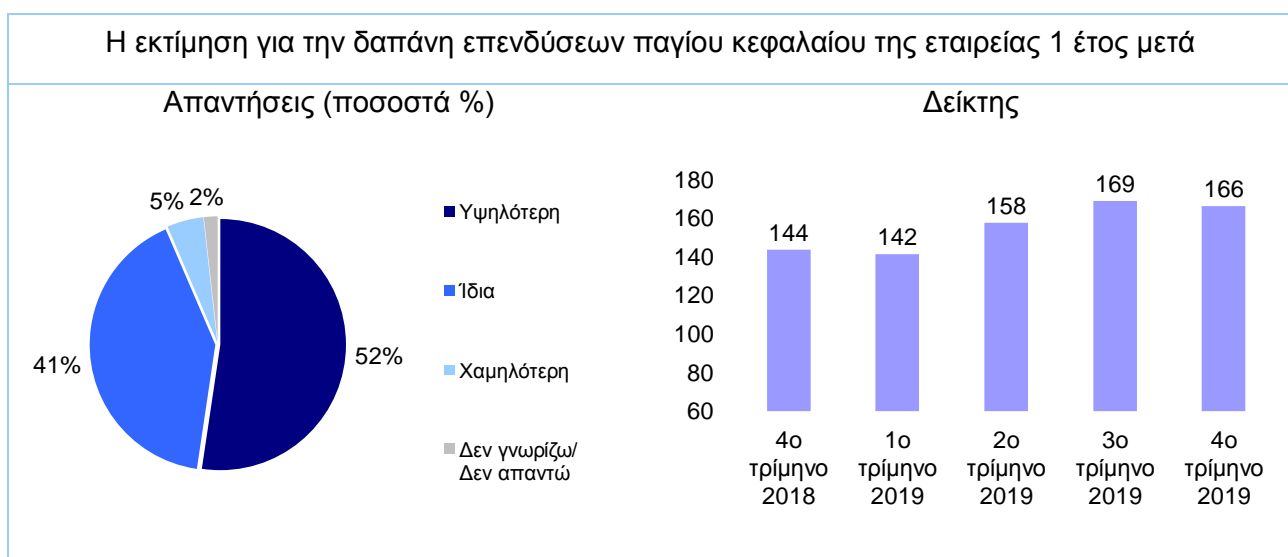
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε μικρή άνοδο στις 180 μονάδες έναντι 178 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 84%, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε ποσοστό 86%.

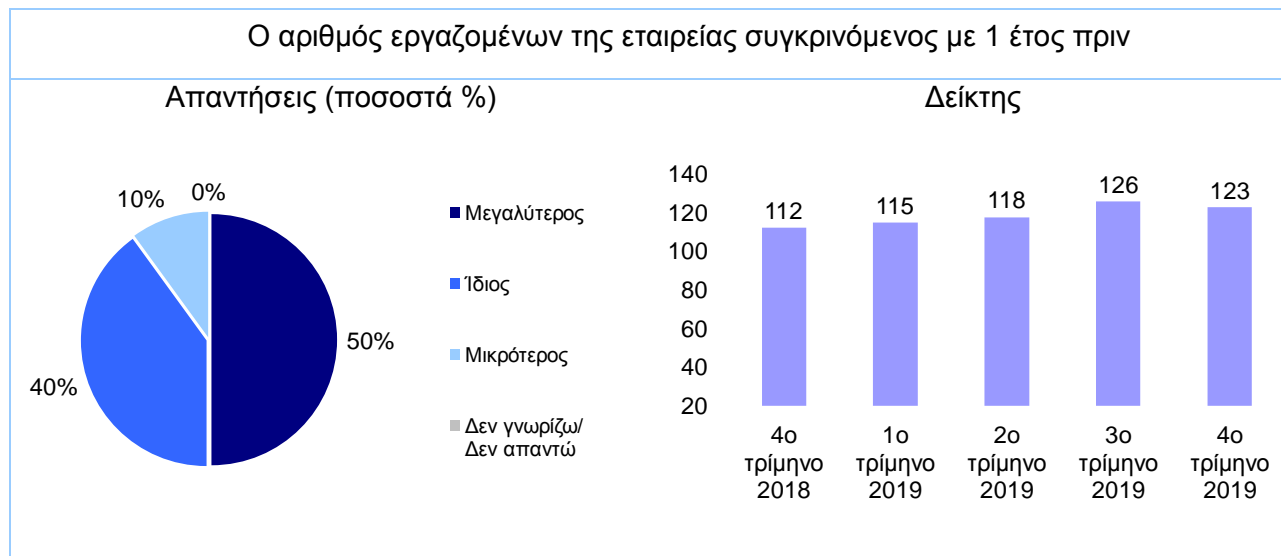
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 148 μονάδες έναντι 138 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 46%, ποσοστό που αυξάνεται σε 57% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

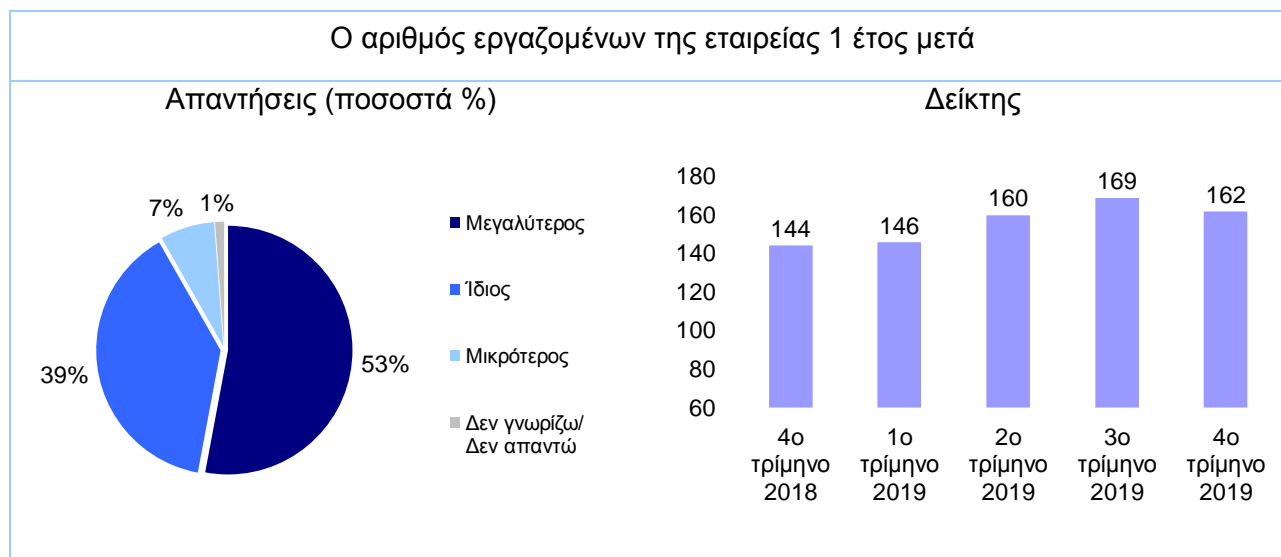
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών παρουσίασε μικρή μείωση στις 166 μονάδες έναντι 169 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 52%, ποσοστό που αυξάνεται σε 60% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

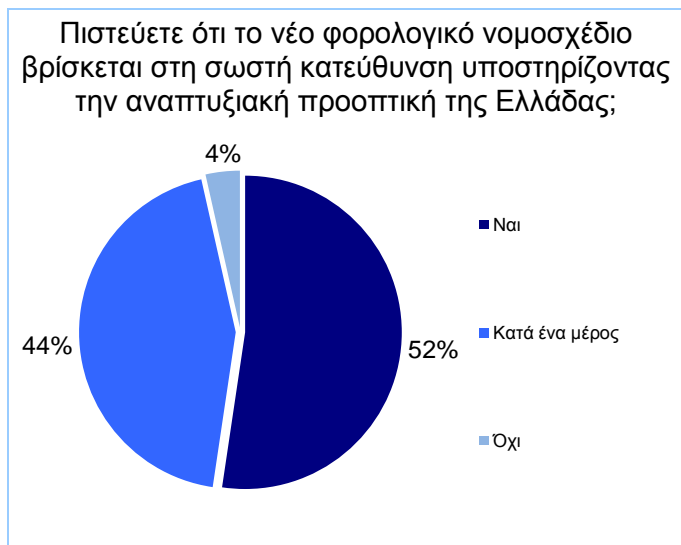
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρουσίασε κάμψη στις 123 μονάδες έναντι 126 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 50%, ποσοστό το οποίο ανήλθε σε 60% στις μεγάλες επιχειρήσεις.

Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης σημείωσε πτώση στις 162 μονάδες έναντι 169 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 53%, ποσοστό που αυξάνεται σε 69% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και 62% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

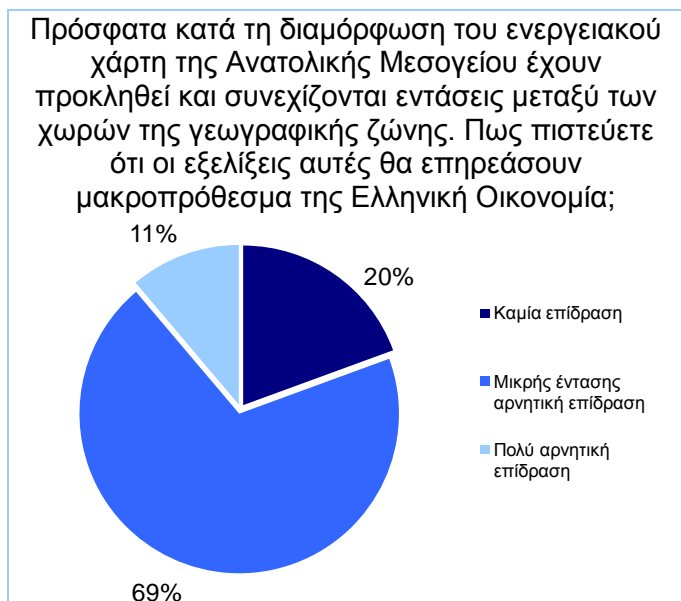

γνώμη τους για το φορολογικό νομοσχέδιο και την επίδραση του στην αναπτυξιακή προοπτική της Ελλάδας.

Το 52% των CEOs δίνει θετική απάντηση ότι το φορολογικό νομοσχέδιο είναι στη σωστή κατεύθυνση και υποστηρίζει την αναπτυξιακή προσπάθεια της Ελλάδας ποσοστό που αυξάνεται σε 60% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Υπάρχει ωστόσο και ένα αξιόλογο ποσοστό των CEOs (44%) που εκφράζει τις αμφιβολίες του δηλώνοντας ότι

από το συνολικό φορολογικό πλαίσιο ένα μέρος μόνο υπηρετεί την οικονομική ανάπτυξη. Παράλληλα ένα μικρό ποσοστό των CEOs το 4% θεωρεί ότι το νέο φορολογικό νομοσχέδιο δεν βρίσκεται στη σωστή κατεύθυνση υποστήριξης της αναπτυξιακής προοπτικής.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επίσης για τις εντάσεις που προκλήθηκαν μεταξύ χωρών της Ανατολικής

Μεσογείου λόγω των ευκαιριών και δυνατοτήτων που προέκυψαν από την εκμετάλλευση των ενεργειακών αποθεμάτων της γεωγραφικής ζώνης. Επτά στους δέκα CEOs πιστεύουν ότι τα γεγονότα αυτά θα έχουν μακροπρόθεσμα αρνητική επίδραση στην Ελληνική Οικονομία αλλά μικρής έντασης. Μόνο το 11% των CEOs δηλώνει σαφώς ότι τα αποτελέσματα των εντάσεων στην περιοχή θα έχουν πολύ αρνητική επίδραση την Ελληνική Οικονομία. Ωστόσο δύο στους δέκα CEOs θεωρούν ότι οι

εντάσεις αυτές δεν θα έχουν καμία επίδραση στην οικονομία.